

Марценюк Т. О.

ПРО ЩО ГОВОРИТЬ МАЙДАН: ЯКІСНИЙ КОНТЕНТ-АНАЛІЗ НАДПИСІВ НА ПЛАКАТАХ УЧАСНИКІВ «ПОМАРАНЧЕВОЇ РЕВОЛЮЦІЇ»

Метою даного дослідження є на основі аналізу текстів з Майдану представити соціо-демографічні характеристики учасників «помаранчевої революції» та показати їхнє ставлення до політичних подій в країні. У статті продемонстровано, що на Майдані були присутні представники різних регіонів України, різних вікових, професійних, гендерних, субкультурних груп, що прийшли висловити свою активну позицію, підтримати Віктора Ющенка, показати небайдужість до ситуації в державі та прагнення до змін.

«Помаранчева революція» як вагома суспільна подія залишила по собі велике поле для досліджень, яким неможливо не скористатися. Одразу ж після фальсифікації результатів другого туру виборів на центральній площі Києва з'явилося чимало людей, які прийшли на Майдан з певним повідомленням - надписом на плакаті, коротким чи довгим, зробленим власноруч чи надрукованим на замовлення.

Метою даного дослідження є аналіз текстів надписів на плакатах. Таким чином, об'єкт цього дослідження - учасники «помаранчевої революції», які з 22 листопада до кінця грудня 2004 р. перебували на Майдані чи на інших довокількошних «стратегічно важливих» пунктах «революції» (зокрема, біля Верховної Ради чи Адміністрації Президента). А предметом дослідження, відповідно, є плакати, зміст «повідомлення», яке вони несуть. Таким чином, дослідження складається з двох основних частин, перша з яких стосується безпосередньо об'єкта, а друга - предмета дослідження.

Для аналізу змісту носіїв інформації (плакатів) використано метод контент-аналізу. Він цілком підходить для моїх цілей, адже якраз «контент-аналіз... - оцінка та інтерпретація форми і змісту інформаційного джерела» [1]. У першу чергу розглянемо зміст повідомлення, те, про що в ньому йдеться. Причому в контексті певної «ситуації», що склалася у суспільстві. «Під ситуацією ми розуміємо відтворений у тексті фрагмент соціальної реальності» [2]. Варто також наголосити на деяких аспектах соціальної реальності, що достоту є важливими. Як зауважує Н. В. Костенко, «за допомогою

контент-аналізу дослідник встановлює не лише характеристики документальних джерел, а й особливості всього комунікаційного процесу: соціальні орієнтації і настанови комунікатора; цінності і норми, які тиражуються у документах» [3]. Отже, є можливість дослідити також ціннісно-нормативне підґрунтя утвореної соціальної реальності.

Однак слід конкретизувати застосований метод дослідження. Специфіка об'єкта дослідження (маса людей, яка повсякчас змінюється) не дає можливості зробити хоча б якусь соціологічну вибірку - чи то суцільну (переписати геть усі плакати), чи то репрезентативну (переписати лише частину плакатів, яка відображала б усі надписи). Звідси відповідно немає змоги здійснити кількісний контент-аналіз, а лише якісний, який, у свою чергу, демонструватиме різноманіття досліджуваного предмета. Таким чином, мета дослідження відображена вже навіть у самій його назві - відтворити соціальну реальність, а саме: 1) зобразити соціодемографічний портрет учасників «помаранчевої революції»; 2) показати ставлення учасників подій до цієї реальності і 3) відобразити ціннісно-нормативний бік даної реальності.

1. Хто присутній на Майдані?

«Миразом, багато, і нас не подолати»

Аналізуючи зміст повідомлень на плакатах учасників «помаранчевої революції», можливо визначити, ким є присутні на Майдані люди. Зокрема, неважко встановити їхні соціо-

¹ Варто зауважити, що усі надписи в дослідженні подано без змін та мовою оригіналу. Більшість надписів були написані українською, російською та англійською мовами.

демографічні характеристики, адже вони самі на них наголошують. Звісно ж, роблять це тому, що саме ці ознаки є для них в першу чергу важливими, саме таким чином вони себе ідентифікують (сприймають). Тому передусім варто відстежити особливості цих ідентифікацій, аби переконатися, що на Майдані люди презентують себе чи як мешканці конкретного регіону, чи як представники певної професії, чи взагалі поєднують ці два аспекти ідентичності.

Ідентифікація зі своїм населеним пунктом

Безсумнівно, більшість надписів - таблички з назвами населених пунктів. Люди насамперед хочуть повідомити про себе те, що вони представляють певний регіон України, якість місто, район, містечко чи село України. Причому на Майдані представлені усі регіони України: величезна кількість плакатів на кшталт «Луганськ», «Нова Одеса за Ющенко», «Одеса таки так», «Закарпаття», «м. Сколи Гори Карпати», «Волинь за Ющенко», «Житомир», «Николаев Так», «Коломия», «Чернівці», «Хотин», «Білогір'я Шепетівка», «м. Львів Городок» тощо. Окрім того, учасники «помаранчевої революції» надають вагому (як їм видається) інформацію про свій населений пункт: «Баршівка ТУТ! Баршівка ТАК! Ющенко : Янукович 78 % : 17 % на їхньому полі.» Або, з іншого боку, наводять образно-поетичні вислови, називаючи свій регіон: «Земля Богдана і Тараса за Ющенко», «Нащадки Мазепи з народом Батурина!»

Окрім того, «помаранчеву революцію» на Майдані підтримували представники інших країн, про що свідчать надписи на плакатах на зразок: «Белорусь Гомель», «Люблін Польща», «Сахалін за Ющенко».

Ідентифікація з певними соціальними групами чи категоріями

По-друге, учасники революції презентують себе Майдану згідно з належністю до певної соціальної групи (категорії): чи професійної, чи вікової, чи тендерної. Немає сумнівів, що найбільше надписів було від представників студентства та навчальних закладів. «Києво-Могилянська академія страйкує», «Студенти КПІ Так!», «Ющенко вибір України Львівський Національний Медичний університет Так Ющенко», «Студентство Тернополя Так! Ющенко», «Медичний інститут Українська асоціація народної медицини» - це лише окремі приклади великої кількості надписів на подібну тематику. Окрім того, революцію підтримувало «молодше покоління» - школярі: «Лицей №38 Так!»,

«4 б за». Другий надпис особливо привертає увагу з точки зору змісту інформації, поданої у ньому. Як ми бачимо, у даному випадку для людини, яка себе ідентифікує з «4 б» класом (а це була маленька дівчинка, яка тримала цей надпис у вигляді таблички на помаранчевому фоні), зовсім неважливо повідомляти про себе, з якої вона школи, міста чи району. Натомість, акцент ставиться на тому, що це саме 4-й клас, де навчаються діти досить юного віку (9-10 років), і вони теж підтримують «помаранчеву революцію».

Трапляються й інші надписи, на яких увага звертається саме на вік, особливо коли учасники революції — люди юного або, навпаки, поважного віку. Наприклад, «Кучмоїдів за грати! Януковичі геть! Нам 14 років! Брехня не пройде!», «Малейка Настя за Ющенко» (як не дивно, ця Настя ще не вміє грамотно писати прості слова, але вже підтримує Ющенко). Чи, з іншого боку, такі надписи: «Янукович, пенсіонерів не купиш - пенсіонери за Ющенко», «Ветерани Києва за Ющенко».

По-третє, люди часто ідентифікують себе як представники різних професій, організацій, об'єднань. Зокрема, трапляються на Майдані шахтарі і фермери, журналісти і торговці тощо: «Фермери України за Ющенко», «Трудовою Донбасе за Ющенко», «шахтарям Червонограда Януковича не надо», «Федерація Альпінізму і скелелазіння м. Києва Так! Так! Тільки Так!», «Гала Радіо за чесні вибори», «НБУ каже Так!», «Миколаївський центральний ринок за Ющенко», «Митці за свободу». Відповідно, на плакатах зустрічаються вислови на професійно орієнтовану тематику: «Upgrade ЦБК!», «Системные прогаммисты против системных фальсификаций», «Интернет против цензуры», «Антівіруси проти фальсифікацій», «За сервери, що не брешуть!», «Интернет проти насильства!»

Також на Майдані присутні, наприклад, представники різних субкультур, зокрема молодіжних: «Панки Луцька за Ющенко», «Нормальные пацаны за Ющенко», чи представники різних тендерів: «Українські дівчата захистять свій вибір», «Нормальные пацаны за Ющенко», «Геї України за Ющенко».

З другого боку, люди презентують себе як досить особисто, індивідуально (надаючи ім'я чи/та прізвище): «Роман Сірдачук за Ющенко», «Малейка Настя за Ющенко», так і, навпаки, безособово (використовуючи займенник «я»): «Я люблю Україну. Ющенко так», «I love Ю», «Моя хата на Майдані», чи узагальнено: «Українські дівчата захистять свій вибір». Учасники «помаранчевої революції» використовують інколи вигадані чи нереальні, гіпербо-

лізовані об'єкти, як-от «*Маями beach за Ющенка*», «*Бандерштаб за Київ*».

Окрім того, люди ідентифікують себе з цілим народом: «*Народе мій, скінчимо чвари! Кучму, Януковича - на нари!*», «*Воїн! Не стріляй! Ми є НАРОД!*», «*Не души народ*».

Слід зауважити, що досить поширеним явищем є одночасне використання кількох ідентифікацій. Навіть серед прикладів, які вже було згадано, - «*Студентство Тернополя Так! Ющенко*», «*Українські дівчата захистять свій вибір*», «*Панки Луцька за Ющенка*» — трапляються поєднання декількох різних ідентифікацій (найчастіше регіональної та професійної), які використовують учасники революції, аби «пошлання», яке вони несуть аудиторії Майдану, було інформативнішим та змістовнішим.

2. Що повідомляють присутні на Майдані: «Моя хата не скраю, моя хата на Майдані»

У другій частині дослідження розглянуто текст повідомлення, який учасники революції прагнуть донести до інших. Це, передусім, їхнє ставлення до ситуації в країні, яка склалася протягом виборчих перегонів.

Ставлення до влади

«Какой профессор такой и институт власти»

Це, безсумнівно, одна з основних тем, яка звучала на Майдані. При цьому кандидат у президенти України від влади В. Ф. Янукович постає основним персонажем надписів. Перш за все, люди, які тримають плакати на Майдані, згадують минуле Януковича, найчастіше використовуючи слова на зразок «зек», «зона», «бандит», «банда», а також відповідну термінологію, притаманну даній субкультурі. Янукович при цьому постає як девіант, злочинець, якому не місце на владній посаді в українській державі. Аналогічним є ставлення до прихильників Януковича, представників влади. Наприклад, «*Зек для нас не лідер!*», «*Зек іде до влади!*», «*Сила, що зека звалила*», «*Янукович - президент в "законе", а не законный президент!*», «*Україна не зона Янукович не президент*», «*Народе мій, скінчимо чвари! Кучму, Януковича - на нари!*», «*Я. на нарах як на Канарах*», «*Банду геть!*», «*Хам!*», «*Нам не треба в хаті зла, хама, вора і козла*», «*Янукович козел в натуре и по масти!*», «*КуЧМО-Янукович!*», «*Банду закопаємо*» (надпис на дорожньому знаку), «*Пінчук +Ахметов=куЧМО*
Я. нукович+БРА ТВА =Вибір 2004

*Я. =куЧМО=постійна криза»,
«Три стадии государственного развития:*

1. *Хазарский каганат.*
2. *Татарский халифат.*
3. *Донецкий паханат.»*

З владою асоціюється не лише девіантна, антизаконна, неприйнятна поведінка, а влада постає як символ зла, що несе лихо, печаль: «*Янукович, это печаль! г. Николаев*». Януковичем навіть лякають дітей: «*До слухняних дітей приходить Святий Миколай, а до неслухняних - Янукович Бандюкович*». Однак влада при цьому не є всесильною, вона не наганяє на народ страх, а натомість сама боїться: «*Янукович не ховайся Подзвони "02" і здайся*».

При цьому надписи відображають реакцію як на кольорову символіку даного кандидата у президенти: «*Янукович голубой будешь Путину женой!*», так і на окремі вислови та події, пов'язані з персоною Януковича: «*Янукович не ховайся Батурин привіз яйця!*», «*Какой профессор такой и институт власти!*», «*Пан профессор, озирнися, роздивися та почув, що тобі відсотків сорок дав Кидало - підрахуй тож за нього помолися хоч з ним чесно розплатися*».

З другого боку, ставлення учасників революції до прибічників Януковича є аналогічним: «*Я*» *верхом на Білоконі*», «*Від Вітренко тільки лихо політична бомжиха*», «*Повестка в суд Кравчуку*», «*Шуфрич Лох!*». Люди відверто та саркастично висловлюють свою неповагу до влади: «*Хто може!!! Передайте Януковичу В. Ф. за прошення на гарячу каву з невеличким вмістом H₂SO₄ + козячи відходи*», «*Пункт обміну. Поміняємо Кучму і Януковича на каву і овочі*», «*Пункт обміну. Міняємо братву і поняття на каву і їжу*», «*Бандюкович ти програв!!! 2:0 третій бажась?*», «*Пожертви для Януковича для втечі до Путіна*». Чимало також на Майдані висловів з приводу майбутнього, яке чекає на владу: «*Януковича — за ґрати!*», «*Янукович, вернись на нари!*», «*Винюковиков кризиса (Кивалова, Януковича, Кучму, Медведчука, др.) под суд! Все наши финансовые потери с их личных счетов!*», «*Бандитів геть від влади*», «*Бандити сидітимуть в тюрмах*», «*Хай вам в пеклі буде зустріч - Янукович, Кучма, Шуфрич*», «*Кучмоїдів за ґрати Януковичів геть! Нам 14 років! Брехня не пройде!*», «*Кучма Янукович нари будуть поруч*». До того ж, характерним для Майдану є протиставлення влади та опозиції, причому з яскраво вираженою контрастністю (саме в цьому випадку найчастіше використовується ненормативна лексика): «*Ющенко лідер Янукович підар*», «*Ющенко — так, Янукович — самі знаєте...*», «*Ющенко (і ми) в Європу Янукович в Ж...*», «*Ющенко — герой! Я. - геморой!*».

Тема Кучми також активно відображена на плакатах. Учасники революції не є байдужими до образу та позиції Президента України. Тому висловлюють свою думку про нього: «Кучма надмірна нахабна брехлива огидна спотвора», «Ле-о-нід всім набрид!» Кучмі пригадують колишні «гріхи»: «Кучма - де Гонгадзе?», його порівнюють з іншими політиками, помилки яких знала історія: «Кучма - Чаушеску», «Сьогодні Кучмі можна піти по-людськи, завтра по-свинськи, а післязавтра по-румунськи», звинувачують у потуранні Москві: «Кучма - Московський холуй. Ганьба», йому пропонують, а інколи й просто вимагають піти з посади президента, адже він не є гідним її обіймати: «КучМО твоя "тютілька" скінчилася! Піди у відставку (по-доброму)», «Кучма і свита геть від корита», «Кучма і Ко Я досить брехати — пора відповідати - українці хочуть жити гідно красиво чесно порядно», «Кучма слухай зятя». Кучму, як і Януковича, звинувачують у боягузтві: «Пане "гаранте" вийдіть до нас хоч раз! Не бійтеся!», «Кучма, вилазь з нори!» Окрім того, учасники революції висловлюють свою думку з приводу подальшої долі Кучми: «Кучма Янукович нари будуть поруч!», «Гуцул тут - Кучмі капут, Гуцула два — Януковичу хана!», «Кучма» (закреслено навхрест), «Гуцули тут - Кучмі капут!», ставлять свої конкретні вимоги: «Вінниччина вимагає суду над режимом Кучми».

Хвилює учасників революції також тема Росії та Путіна. Вони висловлюють свою позицію з приводу втручання Росії у внутрішні справи України, засуджують Путіна за підтримку Януковича тощо: «Путин не стань терористом», «Путин: Україна - не Россия, Лужков: Киев — не Москва, смотрите, не обмочитесь», «Путін Вован — прафесору пахан», «Дядя Путин ай-яй-я бери пример с Немцова», «Путин! Сейчас 2004 год, Мы уже не УССР! Не можешь запомнить - запиши!», «Наша відповідь Путіну - Всенародний Болт - Путані Інструкція: запутаний, закрути собі це в одне місце, набирайся розуму!», «Кремль, руки прочь от Украины», «Путин! Украина не Россия Не влезай убьёт!», «Россия! Твоей диаспоре стыдно».

Ставлення до Ющенка та ситуації в державі

З другого боку, на Майдані активно звучить тема підтримки Ющенка. Так, для декого Ющенко - надія народу та України: «Віктор Ющенко - порятунок України», чи «Ющенко - президент, народжений революцією!» Однак, разом з тим, слід зазначити, що люди не просто плакають надії, а самі займають активну позицію, усвідомлюючи, що потрібно діяти, не сто-

яти осторонь: «Коли ти помиратимеш бідним та хворим, згадай: у тебе був шанс».

Саме Ющенко учасники революції вважають законним президентом та переможцем на виборах: «Руки геть від перемоги Ющенка!» Йому та його команді щиро дякують: «Слава команді Ющенко - Перемога за нами! Надвірна!», «Ющенку - слава». Дехто вказує на його особливості: «Ющенко! Перший президент, який правильно ставить наголос на слові Україна! Тільки він зробить її єдиною!!!» Звісно ж, не може не звучати віра в перемогу: «Львів-Київ-Львів. Повернемося з перемогою!»

Разом з тим, учасники революції активно реагують на різні етапи перебігу самої революції, важливі події, вислови політиків: «Ганьба сепаратистам», «Неколотий помаранч», «Фальсифікаторів на мило!», «Пункт обміну американських валянків на наколоті апельсини», «Ківалов, підрахуй», «Руйнівна сила» (намальоване яйце), «Руки прочь от нашего kota Леопольда».

Тема України, єдності, неподільності

«Схід і Захід разом»

Не менш важливим є ставлення Майдану до проблеми єдності та неподільності України. В центрі уваги - т. зв. проблемні регіони. Однак Донецьк висловлює свою позицію: «Донбас: Ющенко! Демократія! Неподільна Україна!», Крим повідомляє Майдану: «Крим це Україна Так», «Я - Крим не хочу Кремль», Одеса стверджує: «Одесса продаёт, но не продаётся». Учасники революції висловлюють обурення ситуацією, яка склалася з цими регіонами: «Ми єдина нація Нас не подолає Донецька радіація», «Нам всё не фиолетово! Донбасе — не чемодан Ахметова».

Поряд із цим лунають заклики до єднання: «Донецьк, Донбас приєднуйся до нас», «Тернопіль^Донбас - ми любимо Вас! Україна єдина!», «Нас не роз'єднати Україна наша мати». Люди проявляють гостинність стосовно своїх «сусідів»: «Донецьк - ви нам не вороги! Приходіть на пироги!», «Донбас, ми одна нація Запрошуємо до нашої сім'ї Заходьте на каву та чай!», «Донбас і Карпати - нас не роз'єднати», «Рідний Донбас Ходи до нас!».

Учасники революції висловлюють свою думку про подальшу долю України, наголошуючи на важливості побудови національної держави: «Український націоналізм — надія України», «Наша мета — національна держава», «Світ без імперій! Майбутнє за націоналізмом», «Українську економіку — на службу українського народу». Для них важливою є тема домівки,

що традиційно уособлюється у феномені хати: «Моя хата не скраю», «Нам не треба в хаті зла, хама, вора і козла».

Ціннісно-нормативна тематика

Учасники революції керуються цілим набором цінностей та норм, що «стоять» на боці добра і заперечують зло та неправду. По-перше, постулюється правда як цінність, без сумніву, перемога на боці правди: «Ви програли тому що брехали», «Правда переможе», «Ми за правду», «Охтирка за правду, а отже за Ющенка» - про це сміливо заявляють люди, які вийшли на Майдан. По-друге, люди цінують свободу у різних її проявах: «Ми любимо фізику, але свобода дорожча», «Свободу слову!», «Керуйся волею!», «Митці за свободу», «Де твоя свобода?» (на фоні портрета Т. Г. Шевченка). Яскравим прикладом важливості свободи є вислів: «Рабів до раю не пускають», вручну намальований помаранчевими фарбами. Поряд зі свободою йде любов до батьківщини. Майдан «помаранчевів» від надписів на кшталт: «Ми любимо Україну!», «Я люблю Україну!»

Знову ж таки не останньою за важливістю була згадувана раніше тема єдності України, нації, народу: «Українци, єднаймося! Бог єдиний - Єдина - Україна», «Нація - єдина!» Також учасники революції цінують справедливість: «Наша зброя - правда! Наша віра - свобода! Наш ідеал - справедливість!», моральну підтримку: «Якщо Ви хочете нам допомогти просто будьте разом з нами!», «Ми знаємо, що ви всім серцем з нами». Разом з тим вони заперечують всесилля матеріальних цінностей: «Бабло не победит Добро». У людей немає страху перед злими силами, вони готові вийти проти них: «Зупинимо цей режим Доки він не зупинив нас», «Танків ми не боїмося».

На Майдані звучить також релігійна тематика, люди переконані, що Бог на стороні того добра, за яке вони стоять: «Бог Вас любить», «Іпізнайте правду, і правда зробить Вас вільними» (ів. 8:30), «Бог є любов», «Бог є правда! Правда переможе!», «Но если а страдаете за правду, то вы блаженны; а страха их не бойтесь, их не слушайте!».

Таким чином, наведені приклади ще раз підтверджують, чи радше ілюструють поширену під час революції думку про «виборчі перегони»: боротьба між двома кандидатами у президенти уособлює боротьбу двох протилежних ціннісних систем, боротьбу добра і зла.

Творчість та комунікація

Люди, які прийшли на Майдан, творчо підходять до свого завдання, висловлюючи думки, зокрема, цитатами з літератури. Так, наприклад,

можна було побачити доречні для даної ситуації слова Шевченка: «Борітеся — поборете, Вам Бог помагає», «В своїй хаті своя правда Своя сила й воля», чи Лермонтова «Процай, немытая Россия, страна рабов, страна господ», або навіть рядки з «Енеїди»: «Еней же на весь рот кричав: Кто в Бога вірує - рятуйте! Рубай, туши, гаси, лий, куйте! А хто ж таку нам кучму дав», або Франка: «Борислав сміється».

Разом з тим «помаранчева революція» довела свою сприятливість не просто зверненню до класиків, а творенню нових, актуальних для даного періоду текстів, поетичних рядків, жартів тощо:

*«Розправ спину,
Встань з колін!
Вільна наша Україна!
Ющенко Так!»*

*«І у холод, і у спеку
Будем битись проти зека!»*

*«Нас не подолати!
Ми - України діти.
Народ буде стояти,
Злодії будуть сидіти.
Голос з кожної хати:
Годі знуцання терпіти!
Народ буде стояти!
Злодії будуть сидіти.»*

*«Відкріпний талон (галасавать в Росії)
Гражданіну Кучмі Л. Д.
Видано: голова ЦВК
Кідало Підрахуй.»*

*«Наш рідний
БЕРДИЧІВ
Моєї держави обличчя,
Не всунемо його в болото,
Не буде на троні сволота.»*

*«Ой, ти Куч-мо
Куч-мо, Куч-мо
Що ти робиш з нами
Собі стропи дворці-храми
Нас гониш до ями.»*

*«Нам так жити набридло
Ми народ ~ а не бидло!»
«Гуцули -люди гонорові
Але =не хочуть= крові.»*

*«Мы не было, не козлы
И шахтёрам не враги
Не потерим лжи властей
За свободу! За людей!»*

*«ТІГІПКНУТОГО
ГАВрика
запрошує Тлумацька
психлікарня для видачі
посвідчення.»*

Поряд з творчістю люди прагнуть до спілкування, нових знайомств. Так, наприклад, після кількох випадків одруження у наметовому містечку на Майдані з'явилися плакати на зразок:

«Шукаем наречену HELP!», «Шукаєм наречену! Відгукнись!» Вони знайомляться: «Візьмемо двох гарних дівчат на Львів», чи проводять такого роду пошуки: «Розшукується Лесь Подере 'ямський (український класик) Для автографа», або просять про допомогу: «Увага! Потрібні SIM-карти для зв'язку з рідними!», «Потрібні картки для поповнення зв'язку, щоб зв'язатися з рідними».

Цікавим та творчим є оформлення послань Майдану. Читаючи їх, варто брати до уваги не лише зміст, а форму носіїв інформації. Використовуються зображення нової революційної символіки. Так, поряд з надписом: «Наши патроны - апельсины и лимоны!» намальовані помаранчі. Окрім того, часто надписи на плакатах зроблені на тлі помаранчевого кольору, використовуються зображення сердець: «Ми (серце намальоване) Донецьк», яйця, текст наноситься на дорожні знаки, пишеться поряд з портретами українських лідерів тощо. Безперечно, зусилля спрямовані на те, аби якомога точніше передати зміст послання, розставивши відповідні акценти.

Висновки

По-перше, на Майдані учасників «помаранчевої революції» не просто багато, а вони,

1. Мангейм Дж. Б., Рич Р. К. Политология. Методы исследования. - М.: Весь Мир, 1997. - С. 270.
2. Методологические и методические проблемы контент-анализа (тезисы докладов рабочего совещания социоло-

окрім цього, є представниками різних вікових, професійних, регіональних груп. Текст повідомлень переконує, що люди, які зібралися на Майдані, аби щось сказати, репрезентують чи не все населення України.

По-друге, учасники революції вийшли на Майдан, аби висловити свою небайдужість, сказати, що їхня «хата не скраю», продемонструвати активну позицію, показати своє прагнення до змін, закликати до змін, однак без використання сили та агресії, засудити владу та підтримати Ющенка.

По-третє, люди на Майдані текстами своїх повідомлень висловлюють певну ціннісно-нормативну позицію, основувану на свободі, єдності, пошуку справедливості, вірі в майбутнє своєї держави.

«Змастимо земну вісь українським салом» - вислів, який варто подати як приклад, можливо, постановки цілей, а може, просто вербалізації гіперболізованих фантазій людей з Майдану, який показує, що немає нічого нездійсненого, що коли з чистими помислами прагнути чогось і вірити у його здійснення, усе обов'язково вийде. І про Україну дізнається світ. І твоє послання прочитає багато людей. І щось таки зміниться та зарухається.

- гов).-Вып. 1-М.-Ленинград, 1973.-С. 92.
3. Іванов В. Ф. Контент-аналіз: Методологія і методика дослідження ЗМК.-К.: ІСДО, 1994.-С. 56.

T. Martsenyuk

WHAT MAIDAN IS TALKING ABOUT: QUALITATIVE CONTENT-ANALYSIS OF THE SLOGANS FROM THE PLACARDS OF "ORANGE REVOLUTION" PARTICIPANTS

The aim of this research is on the basis of content analysis to present the socio-demographical characteristics of the participants of "Orange Revolution", and show their attitude to political events in the country. Article demonstrates that representatives from different regions of Ukraine, different age, professional, gender, and subcultural groups were present on Maidan. They came to tell about their active position, support Victor Yushchenko, and show that they worry about the situation in the country and strive for changes.